

[N. Chr. Christensen.]

denne baggrund, at folketinget den 19. januar 1940 vedtog en udtalelse om,

„at man fra alle sider i det danske folk er enig om, at landets neutralitet skal oprettholdes, og at de midler, der rådes over, om fornødent skal anvendes for at hævde og værne rigets fred og uafhængighed.“

Også efter de udtalelser, der er fremsat af ansvarlige partiledere og ministre, kunne denne udtalelse kun opfattes sådan, at neutralitetsværnet skulle sættes i en sådan stand, at det blev et effektivt neutralitetsværn, der skulle og kunne modsætte sig, at en overrumpling fandt sted. Men det var jo netop det, der ikke skete.

Det er almindeligt kendt, at der var ingen brovægter i Danmark på de steder, hvor de skulle være, at halvdelen af det indkaldte mandskab var uddannet, at størsteparten var hjemsendt, at hovedstadens befæstning var i forfald, at vejen faktisk lå åben for tyskerne. Derfor oplevede vi en 9. april, der var beskæmmende og nedværgende ikke mindst for hovedstadens forsvar. Landets daværende statsminister havde i folketinget klart givet udtryk for, at hvad der måtte mangle, ville blive bragt i orden, og rigsdagen havde givet forsvarsministeren de nødvendige bemyndigelser. Det er aldrig blevet rigtig klarlagt, men måske kan det ske her i dag, i hvilken udstrækning den daværende forsvarsminister, det ærede medlem hr. Alsing Andersen, udførte det, der var blevet ham pålagt, eller om stærkere kræfter saboterede, at det ærede medlem hr. Alsing Andersen løste sin del af opgaven.

Det er en ærlig sag, hvis man har den opfattelse, at Danmark ikke har mulighed for at forsvare sig, og indretter sig herefter. Men hele den danske rigsdag var gået ind for et effektivt neutralitetsværn, og selvfølgelig bør en regering handle efter rigsdagens beslutning. Det gjorde regeringen ikke. Styrkerne af værnepligtige, der var inde den 9. april, var på 14 500 mand, medens 30 000 mand var hjemsendt med våben. Generalløjtnant Prior har i sin redegørelse (bilagene til betænkning I, side 109) fremhævet, at regeringen forbeholdt sig afgørelsen af alle vigtige spørgsmål, såsom indkaldelse og hjemsendelse, troppernes placering i store træk, forstærk-

ningsarbejder og beredskab. Ansvarret var regeringens. Efter hjemsendelsen den 16. september 1939 var sikkerheden gjort afhængig af rettidig genindkaldelse af de med uniform hjemsendte, men, tilføjer chefen for generalkommandoen:

„Ved ikke straks at gøre mig bekendt med indberetningerne fra gesandten og marineattachéen i Berlin har man gjort det umuligt for mig rettidigt at vurdere faren og foreslå de nødvendige foranstaltninger“.

Da endelig meddelelsen om alarmberedskab blev udsendt den 8. april ved et møde med værnscheferne, blev det gennemført for hærens, men ikke for søværnets vedkommende. Viceadmiralen har under afhøringerne hævdet, at han ikke fik indtryk af, at det gjaldt for søværnet, så skulle der være brugt anden teknisk betegnelse.

Jeg kan ikke tilbageholde den bemærkning, at det forekommer os, at der hviler tætte tågedannelser over de tragiske dage og over de beslutninger, der blev truffet her, men een ting står dog ganske klart: at selvom den daværende forsvarsminister næppe har været hovedpersonen i de hastigt fremadskridende begivenheder, så har han i hvert fald ikke været særlig duelig til at beklæde den ansvarsfulde stilling, han havde som landets forsvarsminister i de bevægede dage. Han har efter vor opfattelse ikke sat fornøden kraft ind på at hævde sit høje embedes ansvar. Derfor tillader jeg mig igen at spørge: Har andre og stærkere kræfter grebet ind for at begrænse forsvarsministerens funktionsområde? Blev han afskåret fra at underrette sine hærchefer i tide om, hvad der forestod?

Når „Social-Demokraten“ efter udvalgsbetænkningens afgivelse i voldsomme ord angriber mindretallene indenfor udvalget for unfair behandling af det ærede medlem hr. Alsing Andersen og for at være gået videre, end opgaven — bedømmelsen af de parlamentariske kommissioners beretninger med en eventuel rigsretsanklage for øje — betinger, kan jeg på vore udvalgsmedlemmers vegne melde hus forbi. Udvalget er på intet område gået ud over den bedømmelse af forholdene, som man kan finde i betænkningen af 4. oktober 1945 fra den første parlamentariske kommission, hvori man fritager ministre for landsfor-